

สรุป อภิปรายผล และ เสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจะศึกษาพฤติกรรมการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ ว่าจะมีผลต่อการยอมรับการปลุกกาแพ ของ เกษตรกรแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ฐานะทาง เศรษฐกิจ ระดับการศึกษา สถานภาพของ เกษตรกรมีผลต่อระยะเวลาในการยอมรับการปลุกกาแพของ เกษตรกรหรือไม่อย่างไร ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของ เกษตรกร กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

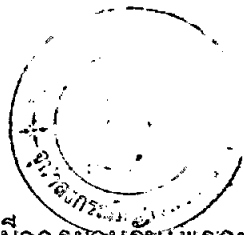
ในส่วนแรกได้ทำการศึกษาลักษณะทั่วไปของ เกษตรกร จำแนกตามลักษณะ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ในส่วนที่สองได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวสารที่ทำให้ เกษตรกรยอมรับในการปลุกกาแพกับฐานะทาง เศรษฐกิจ และระดับการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลา ในการยอมรับการปลุกกาแพ กับอายุ ระดับการศึกษา ฐานะทาง เศรษฐกิจ การ เป็นหรือไม่ เป็น เกษตรกรผู้นำ การ เป็นหรือไม่ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกร และจำนวนพื้นที่ปลุกกาแพ ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทาง เศรษฐกิจกับจำนวนพื้นที่ปลุกกาแพ และความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสาร เพิ่มภายหลังการปลุกกาแพกับระดับการศึกษาและฐานะทาง เศรษฐกิจ และในส่วนสุดท้ายได้ทำการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของ เกษตรกรพบว่า เกษตรกรจำนวน เกือบครึ่ง มีอายุระหว่าง 35-49 ปี ร้อยละ เจ็ดสิบ เอ็ดของ เกษตรกรทั้งหมด มีการศึกษาระดับ ป.1-ป.4 และเกือบทั้งหมดทำการสมรสแล้ว เกษตรกรจำนวน เกือบครึ่งมีรายได้ ก่อนการปลุกกาแพเพียง 5,000-10,000 บาทต่อปี และที่มีรายได้สูงสุด 25,001-30,000 บาทต่อปีมีจำนวนเพียงร้อยละ 8.67 ของ เกษตรกรทั้งหมด แต่ภายหลังจาก

โดยปลุกกาแพแล้ว พบว่าระดับรายได้ของ เกษตรกรสูงขึ้น เกษตรกรประมาณ 1 ใน 4 ของ เกษตรกรทั้งหมดมีรายได้สูงกว่า 80,000 บาทต่อปี และร้อยละ 40 ของ เกษตรกรทั้งหมดมีรายได้ระหว่าง 10,001-30,000 บาท และเมื่อพิจารณาเฉพาะ รายได้จาก การปลุกกาแพอย่าง เดี่ยว เกษตรกรประมาณร้อยละ 30 ของ เกษตรกร ทั้งหมดมีรายได้จากการปลุกกาแพสูงกว่า 60,000 บาท และจำนวนพื้นที่ทำกินของ เกษตรกรส่วนใหญ่มีประมาณ 20-29 ไร่ ส่วนพื้นที่ปลุกกาแพจะเป็นประมาณครึ่งหนึ่ง ของพื้นที่ทั้งหมด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างผลของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อ เฉพาะกิจที่มีต่อการยอมรับการปลุกกาแพของ เกษตรกร สนับสนุนสมมุติฐานที่ ตั้งไว้ว่า การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อ เฉพาะกิจ มีผลต่อการยอมรับ การปลุกกาแพแตกต่างกัน โดยสื่อบุคคลมีผลมากที่สุด รองลงมา เป็นสื่อ เฉพาะกิจ กล่าวคือ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างผลของสื่อบุคคลกับสื่อ เฉพาะกิจ ที่มีผลต่อ การยอมรับการปลุกกาแพของ เกษตรกร ผลปรากฏว่า สื่อบุคคลมีผลต่อการยอมรับ การปลุกกาแพมากกว่าสื่อ เฉพาะกิจ และทดสอบความแตกต่างระหว่างผลของสื่อ บุคคลกับสื่อมวลชนที่มีต่อการยอมรับการปลุกกาแพของ เกษตรกร ผลปรากฏว่าสื่อ บุคคลมีผลต่อการยอมรับการปลุกกาแพมากกว่าสื่อมวลชน และ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างผลของสื่อ เฉพาะกิจกับสื่อมวลชนที่มีต่อการยอมรับการปลุกกาแพ ของ เกษตรกร ปรากฏว่าสื่อ เฉพาะกิจมีผลต่อการยอมรับการปลุกกาแพมากกว่า สื่อมวลชน

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับแหล่งข่าวสารที่ทำให้ ยอมรับในการปลุกกาแพ พบว่าเกษตรกรยอมรับการปลุกกาแพ เพราะ เพื่อนบ้านซึ่งเป็นสื่อบุคคลมากที่สุด และ เกษตรกร เหล่านี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ ป.1 - ป.4 ซึ่งมีร้อยละ 73.9 ของ เกษตรกรที่ยอมรับ เพราะ เพื่อนบ้าน และ เกษตรกรกลุ่มนี้จะ มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาทมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้ยอมรับ

เพราะสื่อเฉพาะกิจร้อยละ 2 และไม่มีการยอมรับเพราะสื่อมวลชนเลย สำหรับการรับข่าวสารเพิ่มหลังการปลูกกาแฟก็เช่นกัน สื่อบุคคลโดยเฉพาะเพื่อนบ้านเป็นสื่อที่ให้ข่าวสารเพิ่มหลังการปลูกกาแฟมากที่สุด รองลงมาคือสื่อเฉพาะกิจ ส่วนการรับข่าวสารเพิ่มจากสื่อมวลชนมีน้อยที่สุด

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการยอมรับ การปลูกกาแฟกับฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การเป็นเกษตรกรผู้นำ และการเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการยอมรับการปลูกกาแฟ ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า เกษตรกรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงยอมรับการปลูกกาแฟเร็วกว่าเกษตรกรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงยอมรับการปลูกกาแฟเร็วกว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำ เกษตรกรที่เป็นเกษตรกรผู้นำยอมรับการปลูกกาแฟเร็วกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นเกษตรกรผู้นำ และเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรยอมรับการปลูกกาแฟเร็วกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับระยะเวลาในการยอมรับการปลูกกาแฟพบว่า เกษตรกรที่ยอมรับการปลูกกาแฟเร็วที่สุดโดยใช้เวลาในการยอมรับเร็วที่สุดในช่วงเวลา 0-9 เดือน ครั้งหนึ่งเป็นเกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับ ป.1-ป.4 และประมาณร้อยละ 63 ของเกษตรกร ที่รับเร็วที่สุดมีอายุระหว่าง 20-44 ปี ส่วนเกษตรกรที่เป็นเกษตรกรผู้นำ ใช้เวลาในการยอมรับการปลูกกาแฟเร็วที่สุด 0-9 เดือน คิดเป็นจำนวนเกษตรกรร้อยละ 26.7 ของเกษตรกรที่ยอมรับในช่วงเวลาดังกล่าว และเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นเกษตรกรผู้นำ ใช้เวลา

ในการยอมรับการปลุกกาแพเร็วที่สุด 0-9 เดือน ร้อยละ 73.3 ของเกษตรกรที่ยอมรับในช่วงเวลาดังกล่าว สำหรับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรใช้เวลาในการยอมรับการปลุกกาแพเร็วที่สุดคือ 0-9 เดือน ร้อยละ 62.7 ของเกษตรกรที่ยอมรับในช่วง 0-9 เดือน ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรใช้เวลาในการยอมรับ 0-9 เดือน ร้อยละ 37.3 ของเกษตรกรที่ยอมรับในช่วง 0-9 เดือน

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ซึ่งพบว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ มีผลต่อการยอมรับการปลุกกาแพแตกต่างกัน โดยสื่อบุคคลมีผลมากที่สุด รองลงมา เป็นสื่อเฉพาะกิจนั้น กล่าวถึงความผลการศึกษาดังกล่าวตรงกับผลการวิจัย ซึ่ง Everett M. Rogers ได้รวบรวมไว้ โดย 90% ของผลงานวิจัยที่ Rogers รวบรวมเกี่ยวกับเรื่องนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในด้านการให้ความรู้ ส่วนสื่อระหว่างบุคคลมีบทบาทสำคัญในด้านการโน้มน้าวใจในกระบวนการตัดสินใจรับนวัตกรรมนั้น¹ และ 77% ของผลงานวิจัยที่ Rogers รวบรวมเกี่ยวกับเรื่องนี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า ผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนมีการสื่อสารระหว่างบุคคลมากกว่าผู้ยอมรับนวัตกรมภายหลัง²

การที่เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ยอมรับการปลุกกาแพ เพราะสื่อบุคคลมากที่สุดนั้น เนื่องจากว่า สื่อบุคคล เป็นสื่อชนิดเดียวที่เกษตรกรติดต่อมากที่สุด สำหรับสื่ออย่างอื่น เช่น สื่อเฉพาะกิจนั้น เกษตรกรจำนวนน้อยที่จะมี

¹ Rogers and Shoemaker, Communication of Innovations, p.382.

² Ibid., p.374.

โอกาสได้รับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ ซึ่งได้แก่จากเอกสารต่าง ๆ จากแผนป้ายโฆษณา หรือจากนิทรรศการปลุกกาแพ และจากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกึ่งอำเภอพะโต๊ะ ร้อยละ เจ็ดสิบของ เกษตรกรทั้งหมด มีความรู้เพียงระดับ ป.1-ป.4 ดังนั้นการที่จะให้เกษตรกรอ่านเอกสารต่าง ๆ จึงเป็นไปได้ยาก และถึงแม้ว่าจะได้อ่านเอกสารแล้วก็ตาม เกษตรกรก็ยังให้ความเชื่อถือในสื่อบุคคลมากกว่าสื่ออื่น เพราะบุคคล เป็นสื่อที่ใกล้ชิดมากที่สุด นอกจากนี้ เกษตรกร ยังได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนน้อยมาก เช่น การรับฟังวิทยุในเรื่องข่าวสารคานกาแพน้อย และการอ่านหนังสือพิมพ์ก็มีน้อยมาก เช่นกัน เพราะกึ่งอำเภอพะโต๊ะ เป็นกึ่งอำเภอ เล็กการเดินทางภายในอำเภอค่อนข้างลำบาก เพราะระบบการคมนาคมไม่สะดวก การที่หนังสือพิมพ์จะเข้าไปถึงในแต่ละหมู่บ้านนั้นยากมาก ดังนั้นการศึกษาจึงได้ปรากฏผลออกมาว่า เกษตรกรยอมรับการปลุกกาแพเพราะสื่อบุคคลมากที่สุด และรองลงมา เป็นสื่อเฉพาะกิจ

ผลการศึกษาซึ่งพบต่อไปว่า เกษตรกรที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงยอมรับการปลุกกาแพได้เร็วกว่า เกษตรกรที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำนั้น ผลการศึกษานี้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยที่ Everett M. Rogers ได้รวบรวมไว้ โดย 67% ของผลงานวิจัยที่ Rogers รวบรวมเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ยอมรับสมมุติฐานที่ว่า ผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนมีที่ทำกินอยู่ในครอบครองมากกว่าผู้ยอมรับนวัตกรรมภายหลัง¹ เพราะจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทาง เศรษฐกิจกับพื้นที่ปลุกกาแพของ เกษตรกรกึ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงจะมีจำนวนพื้นที่ปลุกกาแพมากกว่า เกษตรกรที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ ซึ่งสามารถนำมาสรุปตามผลการวิจัยของ E. M. Rogers ได้ว่า เกษตรกรกึ่งอำเภอ พะโต๊ะ

¹ Ibid., p.361.

จังหวัดชุมพร ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูง จึงไ้โดยยอมรับการปลุกกาแพเร็วกว่า เกษตรกร
ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำกว่า นอกจากนี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้ที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจสูง คือมีรายไ้ค้ ย่อมกล้าที่จะเสี่ยงในการลงทุนไ้เร็วกว่า ผู้ที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจต่ำ ซึ่งต้องพิจารณาอย่างรอบคอบจึงจะกล้ายอมรับนวัตกรรมใหม่ ที่ต้องมีการ
ลงทุน เกิดขึ้น

ผลการศึกษาซึ่งพบว่า เกษตรกรซึ่งมีระดับการศึกษาสูงยอมรับการปลุกกาแพเร็วกว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่ำ ตรงกับผลการวิจัยที่ E. M. Rogers ได้รวบรวมไว้ โดย 71% สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า ผู้รับนวัตกรรมก่อนมีการศึกษามากกว่าผู้รับ
รภายหลัง¹ ซึ่งยอม เป็นความจริง เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ายอมมีโอกาสรที่จะไ้
รับความรู้ในนวัตกรรมเร็วกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า และผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ายอมมี
ความมั่นใจในการศึกษาของตนที่จะยอมรับนวัตกรรมใหม่ไ้เร็วกว่า ผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
กว่า

สำหรับผลการศึกษาซึ่งพบว่า การ เป็น เกษตรกรผู้นำมีความสัมพันธ์กับระยะ
เวลาในการยอมรับการปลุกกาแพ กล่าวคือ ผู้ที่เป็น เกษตรกรผู้นำยอมรับการปลุก
กาแพเร็วกว่าผู้ที่ไม่ไ้เป็น เกษตรกรผู้นำ ตรงกับผลการวิจัยที่ E. M. Rogers ได้
รวบรวมไว้ โดย 68% ของผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่ Rogers ได้รวบรวมไว้
สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า ผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ผู้ยอมรับ
นวัตกรรมภายหลัง² และ 76% ของผลงานวิจัยที่ Rogers ได้รวบรวมไว้เกี่ยวกับ
เรื่องนี้ สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า ผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อนติดต่อกับสังคมภายนอกมากกว่าผู้

¹ Ibid., p.348.

² Ibid., p.357.

ยอมรับนวัตกรรมภายหลัง¹ และ 87% ของผลการวิจัยที่ Rogers ได้รวบรวมเกี่ยวกับเรื่องนี้ โคสนับสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ผู้ยอมรับนวัตกรรมก่อน มีการติดต่อกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ยอมรับนวัตกรรมภายหลัง² ซึ่งยอมรับเป็นความจริง เพราะเกษตรกรซึ่ง เป็นผู้นำยอมรับมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าเกษตรกรซึ่งไม่ได้เป็นผู้นำ สามารถติดต่อกับสังคมภายนอกได้มากกว่าเกษตรกรซึ่งไม่ได้เป็นผู้นำ และจะต้องมีการติดต่อกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้มากกว่า เช่น ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่ง เผยแพร่งานด้านการปลุกกาแพ้ได้มากกว่า

สำหรับผลการศึกษาที่พบว่า การ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการยอมรับการปลุกกาแพ้ โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรยอมรับการปลุกกาแพ้เร็วกว่าผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกร ซึ่ง เป็นการสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดย เหตุผลที่ว่า การที่ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกร ยอมรับการปลุกกาแพ้เร็วกว่าผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกร เพราะผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรยอมรับ จะได้รับความรู้ด้านการ เกษตรแปลก ๆ ใหม่ ๆ หลายอย่าง จากผู้นำสมาชิก จากเจ้าหน้าที่กระทรวง เกษตร หรือจากผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรจะมีโอกาสได้ติดต่อกับผู้นำการ เปลี่ยนแปลง ได้เร็วกว่าผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกร จึง เป็นผู้ที่รับนวัตกรรมได้ก่อน ซึ่ง เหตุผลที่กล่าวแล้วตรงกับผลการวิจัยที่ E. M. Rogers ได้รวบรวมมา โดย 81% ของผลงานวิจัยนี้ Rogers รวบรวมไว้ โคสนับสนับสนุนสมมติฐานที่ว่าผู้รับนวัตกรรมก่อนมีการติดต่อกับผู้นำการ เปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้รับภายหลัง

¹ Ibid., p:369.

² Ibid., p.371.

³ Ibid., p.349.

ข้อเสนอแนะ

1. ในคานการพัฒนาโครงการ

1.1 การที่จะให้เกษตรกรมีการยอมรับนวัตกรรมได้จำนวนมาก และในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน จำเป็นจะต้องมีการกระจายข่าวสารให้ทั่วถึง โดยให้ระดมไขทั้งสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ เพราะถ้าไม่มีการกระจายข่าวสารให้ทั่วถึงแล้ว การที่เกษตรกรได้รับข้อมูลไม่เท่ากันจะทำให้ความเร็วของการยอมรับ แตกต่างกันมาก

1.2 ในแง่เกี่ยวกับแหล่งสารจะต้องสร้างแหล่งสารให้ชาวบ้านเชื่อถืออย่างเพียงพอ สำหรับในกรณีการปลุกกาแพ แหล่งสารที่ดีที่สุดคือผู้นำในชุมชน เช่น กรรมการสภาตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ถ้าสามารถเผยแพร่ข่าวสาร ผ่านแหล่งสารดังกล่าวได้แล้ว จะทำให้การยอมรับนวัตกรรมของ เกษตรกร เป็นไปไ้เร็วยิ่งขึ้น และในการดำเนินโครงการนี้จะต้องให้ความรษาสารและวิธีการจูงใจ ทัศนในชุมชนยอมรับนวัตกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะในแง่ เนื้อหาที่เผยแพร่ควรรีงายและมีแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติในท้องถิ่นได้อย่างจริงจัง

1.3 ควรจะระดมข่าวสารและความรู้ด้านสื่อทุกประเภท อย่างจริงจัง เช่น สื่อบุคคลควรจะให้เข้าถึงคนในชุมชนในมากที่สุด สื่อเฉพาะกิจควรจะให้มีการเผยแพร่อย่างทั่วถึง และที่สำคัญก็คือสื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุ ซึ่ง เกษตรกรมีเครื่องรับแทบทุกครอบครัว ควรจะมีบทบาทในการให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมในมากที่สุด อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศในการยอมรับ การแนะนำให้มีการปรับแก้ข้อการ เปลี่ยนแปลง เช่น เมื่อเผยแพร่ นวัตกรรม การปลุกกาแพก็จะต้องให้คำแนะนำ เรื่องตลาด การบำรุงรักษา และอื่น ๆ

1.4 ในการดำเนินโครงการ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษากลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลของคนในชุมชน คานิยม วัฒนธรรมในชุมชน ฐานะทาง เศรษฐกิจ ระดับการศึกษา ฯลฯ ในชุมชนนั้น

2. ในคานวิชาการ

2.1 ควรจะมีงานวิจัยทำนองนี้อย่างต่อเนื่องในพื้นที่ต่าง ๆ ของทุกภาค เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีลักษณะที่ต่างกันทั้งในแง่ภูมิหลัง พื้นที่ ตลอดจนวัฒนธรรมที่จะนำไปให้เกิดการยอมรับต่างกัน

2.2 เนื่องจากสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรผ่านสื่อมวลชนให้มากอย่างเป็นระบบ และให้มีการวางแผนอย่างต่อเนื่องในการโนมน้าวใจให้มีการยอมรับ

2.3 ในโครงการควรใช้สื่อมวลชนกับสื่อบุคคลผสมผสานกัน อย่างต่อเนื่อง ผลของการยอมรับจะมากขึ้น

2.4 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเฉพาะ เกษตร กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เท่านั้น ยังไม่อาจนำไปสรุปว่า เป็นความคิดเห็นของกลุ่มชนทั่วประเทศได้ ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยอื่นประกอบอีก เช่น สภาพภูมิศาสตร์ และฐานะความเป็นอยู่ ระดับการศึกษา ฯลฯ ซึ่งทำให้การกระจายข่าวสารเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึง จึงขอเสนอให้มีการวิจัยต่อเนื่องในเรื่องความสำคัญระหว่างสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ที่ทำให้มีผลในการยอมรับนวัตกรรม เรื่องต่าง ๆ ในปริมาณมากน้อย เพียงใด เพื่อจะได้สามารถเป็นเครื่องชี้ว่าในการทำโครงการพัฒนาครั้งต่อไปว่าสมควรจะจัดสรรสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนำไปใช้ในลักษณะใด และควรเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายใด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย